

Czajkowska, Maria

Założyciele Wyższej Szkoły Dziennikarskiej w Warszawie : (ze wspomnień)

Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego 9/2, 295-298

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARIA CZAJKOWSKA

ZAŁOŻYCIELE WYŻSZEJ SZKOŁY DZIENNIKARSKIEJ W WARSZAWIE

(ZE WSPOMNIENI)

Wyższa Szkoła Dziennikarska była placówką naukowo-społeczną, założoną przez grono ludzi reprezentujących nowe w swojej epoce poglądy na potrzebę i metody kształcenia adeptów zawodu dziennikarskiego. W społeczeństwie panowało mylne przekonanie, że dziennikarzem trzeba się urodzić, że wystarczy mieć łatwość wysławiania się, szybką orientację, zamiłowanie i umiejętność władania piórem.

Jednym z pionierów rzetelnego przygotowania dziennikarzy do zawodu był Stefan Gorski, sam dziennikarz, inicjator, założyciel i przewodniczący Kółka Dziennikarskiego przy Czytelni Akademickiej we Lwowie (1903 r.). Na wszystkich zjazdach ludzi pióra dowodził on, że dziennikarz musi posiadać gruntowne, wszechstronne przygotowanie do zawodu, a kształcić się musi przez całe życie.

Kontynuatorem tej myśli był m. in. Ignacy Myślicki, historyk filozofii i pedagogiki, profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. Wystąpił on z inicjatywą, uruchomienia Szkoły Dziennikarskiej w ramach Wolnej Wszechnicy Polskiej i opracował program nauczania. Tak powstała w r. 1917 Szkoła Dziennikarska przy Wydziale Humanistycznym WWP w Warszawie, a jej dyrektorem został Wincenty Kosiakiewicz, autor broszury pt. *Szkoła dziennikarska*, publicysta i pierwszy prezes sekcji dziennikarskiej w łonie Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy w Warszawie.

Wkrótce okazało się, że organizacyjne podporządkowanie studiów dziennikarskich uczelni o szerokich założeniach programowych nie odpowiada specjalistycznym potrzebom i zadaniom szkoły, mającej na celu praktyczne przygotowanie adeptów do zawodu dziennikarskiego.

Z tych samych powodów nie zdał egzaminu i nie utrzymał się utworzony prawie równolegle Wydział Publicystyki i Dziennikarstwa przy Szkole Nauk Politycznych w Warszawie, czynny w latach 1918—1923. Dla-

tego też ludzie związani z dziennikarstwem i interesujący się problemem szkolnictwa dziennikarskiego nie zaniechali wysiłków mających na celu utworzenie samodzielnej uczelni. W rezultacie w r. 1927 powstała Wyższa Szkoła Dziennikarska w Warszawie. Wśród jej założycieli i czynnych działaczy w pierwszym okresie należy wymienić przede wszystkim: Stanisława Jarkowskiego, Witolda Giełżyńskiego, Józefa Wasowskiego i Ernesta Łunińskiego.

Stanisław Jarkowski, dziennikarz, historyk prasy, badacz stosunków prasowych, bibliofil, korespondent kilku gazet w Polsce w czasie swych studiów w Lipsku i w Szwajcarii, wielokrotny organizator wystaw prasowych w kraju i za granicą, współorganizator dwóch wymienionych wyżej uczelni dziennikarskich, w WSD objął wykłady historii prasy oraz seminaria z tej dziedziny. Witold Giełżyński, dziennikarz i publicysta, sprawozdawca parlamentarny, ówczesny wiceprezes Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, prezes Klubu Sprawozdawców Parlamentarnych, pedagog dziennikarstwa, prowadził w WSD wykłady pod nazwą *Prasowa służba parlamentarna, Historia parlamentaryzmu i stronnictw politycznych* oraz seminaria dziennikarskie. Józef Wasowski, dziennikarz i publicysta, dyrektor Polskiej Agencji Publicystycznej, pedagog posiadający wielki dar słowa, prowadził wykład pt. *Samokształcenie dziennikarza* oraz seminarium publicystyczne. Na jego wykłady stawiali się absolutnie wszyscy słuchacze. Przyprawdzali oni nawet kolegów z innych uczelni.

Dyrektorem WSD został Ernest Łuniński, doktor praw i filozofii, wychowanek Uniwersytetu Jagiellońskiego, publicysta, historyk, były szef biura prasowego przy Poselstwie RP w Kopenhadze, który od r. 1918, po śmierci W. Kosiakiewicza, pełnił funkcję dyrektora Szkoły Dziennikarskiej przy Wydziale Humanistycznym WWP. E. Łuniński prowadził w WSD wykład pt. *Historia polityczna XIX i XX wieku* oraz seminarium dziennikarskie.

Wszyscy wyżej wymienieni byli członkami komisji powołanej przez Radę Naukową WSD do opracowania programu uczelni. Jako dziennikarze-praktycy dbali oni o należyte uwzględnienie przedmiotów zawodowych w programie studiów i o przystosowanie wykładów ogólnokształcących do potrzeb dziennikarza.

Ponadto do grona profesorskiego WSD należeli: Ludomił Lewenstam — redaktor pisma „Dzień Polski”; Wincenty Trzebiński — ekonomista i redaktor „Kurieru Warszawskiego”; dr Władysław Leon Biegeleisen — ekonomista, profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej; Jan Kuczabiński — dziennikarz, dyrektor Polskiej Agencji Publicystycznej; Stanisław Strzelski — redaktor naczelny dziennika „ABC”, poseł na Sejm; Roman Starzyński — dyrektor Polskiej Agencji Telegraficznej; Bolesław Kielski — naczelnik wydziału w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia

Publicznego, autor podręczników oraz słowników polsko-francuskich i francusko-polskich; Tadeusz Grużewski — publicysta; Andrzej Boleski — profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej; Piotr Durkacz — naczelnik wydziału w Ministerstwie Opieki Społecznej; Stanisław Zenon Zakrzewski — wicedyrektor Polskiej Agencji Telegraficznej; Zygmunt Zagórowski — profesor Wyższej Szkoły Handlowej; Stanisław Fałat — sędzia Najwyższego Trybunału Administracyjnego; dr Cezary Berezowski — docent Uniwersytetu Jagiellońskiego, wybitny znawca prawa międzynarodowego; Adam Półtawski — artysta grafik; Tadeusz Hilarowicz — docent Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej; Witold Langrod — doktor praw i inni.

W początkach swego istnienia i samodzielnej pracy WSD korzystała w godzinach popołudniowych z lokalu Gimnazjum im. Mikołaja Reja przy pl. Małachowskiego 1. Jako placówka naukowa, WSD według ówczesnych przepisów nie mogła posiadać osobowości prawnej. Aby zabezpieczyć potrzeby materialne i reprezentować ją na zewnątrz, w r. 1927 powołano do życia Towarzystwo Wyższej Szkoły Dziennikarskiej. Według statutu miało ono na celu „krzewienie nauki z dziedziny publicystyki w najszerszym tego słowa znaczeniu”. Podstawowym zadaniem Towarzystwa było prowadzenie Wyższej Szkoły Dziennikarskiej.

Członkami dożywotnimi Towarzystwa po opłaceniu wysokiej składki stawały się instytucje zwerbowane przez bardziej aktywnych działaczy i sympatyków WSD. Były wśród nich: Związek Wydawców Dzienników i Czasopism, Polska Agencja Telegraficzna, Polskie Towarzystwo Księgarń Kolejowych „Ruch”, Informacja Prasowa Polska, Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego, PKO.

Członkami zwyczajnymi byli wszyscy profesorowie WSD i przedstawiciele prasy, działacze społeczni oraz przedstawiciele świata literatury, jak: Wacław Sieroszewski, Stefan Krzywoszewski, A.F. Ossendowski — prezes Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy; Konrad Olchowicz — redaktor naczelny „Kurieria Warszawskiego”; Stefan Olszewski — redaktor naczelny „Gazety Warszawskiej i Porannej”; Stanisław Dubois — redaktor „Robotnika”, poseł na Sejm; senator Józef Evert, Roman Starzyński — dyrektor „Polskiego Radia”; F.L. Fryze — naczelny redaktor „Kurieria Porannego”; Stanisław Kauzik — dyrektor biura Związku Wydawców Dzienników i Czasopism i wielu innych.

Wydatki WSD pokrywane były ze składek członkowskich Towarzystwa WSD i z wpływów za opłaty szkolne, przy czym dyrekcja stosowała szeroko ulgi w opłatach dla studentów znajdujących się w trudnych warunkach materialnych. W bardzo małym stopniu korzystano z dotacji państwowych.

Gościnne mury Gimnazjum im. Mikołaja Reja, gdzie WSD pracowała

osiem lat, nie pozwalały na pełne rozwinięcie działalności naukowej. Nie było możliwości uruchomienia biblioteki i czytelni, brakowało odpowiednich pomieszczeń na wykłady i ćwiczenia seminaryjne, praca sekretariatu musiała być ograniczona do kilku godzin popołudniowych.

W r. 1936 po wielu dyskusjach i naradach zdecydowano przystąpić do budowy własnego gmachu. Od Zarządu Miejskiego Towarzystwo WSD otrzymało działkę przy ul. Rozbrat 44a. Dzielnicą tą w owym czasie nie była zbyt ładna. Pełno było starych domów, na jezdni kocie łby, w pobliżu znajdowały się opuszczone budynki po koszarach Blocha, ogrodzone płotami zabudowania Gazowni Miejskiej. Fundamenty założono w kwietniu 1936 r. i pod kierunkiem inż. arch. Jerzego Przymanowskiego przystąpiono do budowy według planów inż. Stefana Tomorowicza. Nie obyło się bez ofiarności społecznej. Staraniem niektórych członków dożywochnich Towarzystwo WSD otrzymało od firm Solvay „Vitrum”, „Szczakowa” cement, szkło okienne i żelazo. Budowa została zakończona w październiku 1936 r. Ulica Rozbrat zyskała: otrzymała biały, ładny budynek, uporządkowano jezdnię i kanalizację. W listopadzie 1936 r. uroczystą inauguracją rozpoczęto rok akademicki 1936/1937 we własnej siedzibie.

W składzie grona profesorskiego nie nastąpiły zasadnicze zmiany, zwiększono natomiast ilość godzin wykładowych, obsadę lektoratów języków obcych, dodano godzin z przedmiotów zawodowych, stworzono dodatkowe grupy seminaryjne. Zorganizowano Koło Studiów nad Historią Prasy i Prasą Współczesną pod kierunkiem profesora Stanisława Jarkowskiego, Koło Przyjaciół Kultury Francuskiej pod patronatem prof. Bolesława Kielskiego i Jerzego Brableca. Przy Stowarzyszeniu Studentów „Młoda Prasa” działało Koło Literackie, kierowane przez Aleksandra Jackiewicza. Kołem ekonomistów opiekował się prof. dr Władysław Biegeleisen.

Jako praktyczną pomoc naukową wydawano pismo „Kolumna”, redagowane przez studentów i drukowane w Zakładach drukarskich W. Piekarniaka, sympatyka i przyjaciela WSD. Rozwinięto prasoznawczą działalność wydawniczą. W ramach „Wydawnictw Wyższej Szkoły Dziennikarskiej” od r. 1921 opublikowano ponad 20 pozycji z dziedziny teorii, historii i techniki prasy.

Rozwojowi WSD sprzyjała panująca w niej atmosfera koleżeństwa i zaufania pomiędzy studentami oraz życzliwa postawa i zainteresowanie ich codziennymi sprawami i troskami ze strony wykładowców.

WSD była placówką społeczną powołaną do życia przez dziennikarzy, związaną cały czas z dziennikarstwem i służącą potrzebom zawodu. Jej trwałą dorobek polegał przede wszystkim na zogniskowaniu akcji szkolenia przyszłych dziennikarzy i wypracowaniu zasad oraz form tego szkolenia.